

Ainekava

IV kooliaste

Lähiajalugu I

35 tundi

Klass: 11. klass	Tunde nädalas: 2
------------------	------------------

Ainekava aluseks on riiklik gümnaasiumi õppekava ja selle lisa nr. 5
https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1290/8201/4021/2m_lisa5.pdf#

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ainekavas on välja toodud rõhuasetused, kooli eripärast tulenevalt olulisim. Kooli ja valdkonna eripärad on kirjeldatud kooli õppekava üldosas ning valdkonnakavades.

Õppeaine kirjeldus Gümnaasiumi ajalooõpetuses tähtsustatakse probleemikeskset käsitlust, väärtustatakse kultuurilist mitmekesisust, sh kujundatakse mõistmist, et mitmekesisus on ühiskonna rikkus ja arengu tingimus.

Õppijat suunatakse uurimise, arutluse ning analüüsi kaudu looma seoseid ja tegema järeldusi, kujundama isiklikku suhtumist ning põhjendama seda argumenteeritult. Kriitilise mõtlemise kujundamiseks käsitletakse erinevaid allikaid jt õppetekste, mis annavad ajaloosündmustele hinnangu erinevast seisukohast lähtudes.

Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, eri inimesed ning paigad. Selle kogemuse ühendamisel koolis õpituga kujuneb õpilasel järk-järgult arusaam ajaloost.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. analüüsib ajalooperioodide iseloomulikke tunnuseid, vaimulaadi ja erinevuste põhjusi, mõistab ja analüüsib ajaloolise arengu jätkuvust ja muutuste põhjusi, mõistab minevikus elanud inimeste elu ajaloolises kontekstis ning üksiksiku valikute ja otsuste tähtsust inimkonna ajaloo kujundamisel;
2. analüüsib Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajaloo kontekstis ning mõistab vastastikuseid seoseid;
3. mõistab tänapäeva Eesti ühiskonna kujunemise ajaloolist tausta, tunneb ära mineviku mõjutusi;
4. mõistab, et inimeste eluviisi, väärtushinnanguid ja ühiskonnaelu mõjutavad religioon ja ideoloogiad, mõistab teaduse ning kultuuri arengu ja tehnoloogiliste muutuste mõju ühiskonnale ja nende vastastikuseid seoseid;
5. mõistab suurriikide mõju maailma majandusele ning poliitikale eri ajastuil, analüüsib riikidevahelist koostööd ja konfliktide lahendamise viise;
6. analüüsib demokraatlike ja mittedemokraatlike riikide arengu põhijooni;

7. mõistab ajaloosündmuste ja -protsesside erineva tõlgendamise põhjusi ja tagajärgi, analüüsib kriitiliselt infot, eristab fakti arvamusest;
8. tunneb inimkonna kultuurisaavutusi ja mõistab kultuuri järjepidevust;
9. mõtestab enda rolli kultuuri kandjana ja kultuuripärandi säilitajana, teadvustab kultuurilist mitmekesisust ja kultuuri rolli enesemääratlemises;
10. mõistab inimtegevuse ja keskkonna vastastikust mõju.

Hindamine

Ajaloo õpitulemuste kontroll ja hindamine sisaldab suulist ning kirjalikku küsitlust, tööd allikmaterjalidega ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle tõlgendamist ja võrdlemist, kommenteerimist ning usaldusväärsuse üle otsustamist. Arutluse puhul hinnatakse kirjutise vastavust teemale, ajastu- ja teemakohaste faktide teadmist, analüüsi, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu.

Õpitulemused	Õppesisu	Üldpädevused, läbivad teemad, lõimingud
Õpilane	.	
teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus	Suurriikide arengujooned: poliitiliste süsteemide erinevused, Venemaa. Maailma majandus: teadusrevolutsioon, Esimese maailmasõja tagajärjed: impeeriumide lagunemine, uute rahvusriikide sünd Euroopas, uus maailmakord ja Rahvasteliit. Majanduskriis: põhjused, levik ja mõju, Teine maailmasõda kui Esimese maailmasõja jätk Teise maailmasõja tulemuste vastuolulisus ja selle tagajärjed maailma poliitilisele, majanduslikule ning ideoloogilisele arengule. Hitleri-vastane koalitsioon ning selle kujunemine: Atlandi harta, Teherani, Jalta ja Potsdami konverentsi tähtsus. Teise maailmasõja tulemuste vastuolulisus ja selle tagajärjed maailma poliitilisele, majanduslikule ning ideoloogilisele arengule.	ÜLDPÄDEVUSED Kultuuri- ja väärtuspädevus - hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi sotsiaalne ja kodanikupädevus -suutlikkus mõista globaalprobleeme, tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis õpipädevus – suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas, seostab omandatud teadmisi varem õpituga digipädevus – suudab kasutada IT vahendeid õppimisel, leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust LÄBIVAD TEEMAD kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme väärtused ja kõlblus – tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõbluspõhimõtteid kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme teabekeskond ja meediakasutus – suudab meediamailma sisu ja allikaid kriitiliselt

		analüüsida ja kasutada, austab intellektuaalset omandit
rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat	Teadusrevolutsioon. Ideoloogiad: kommunism, vabaturumajandus ja demokraatia. Esimese maailmasõja tagajärjed: impeeriumide lagunemine, uute rahvusriikide sünd Euroopas, Eesti iseseisvumine: eeldused, iseseisvumine, Vabadussõda, Tartu rahu. Teise maailmasõja tulemuste vastuolulisus ja selle tagajärjed maailma poliitilisele, majanduslikule ning ideoloogilisele arengule.	ÜLDPÄDEVUSED digipädevus – suudab kasutada IT vahendeid õppimisel, leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust; LÄBIVAD TEEMAD kultuuriline identiteet – kujuneb kultuuriteadlikuks inimeseks, mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme
toob näiteid ajaloost, kuidas üksikisiku valikud on muutnud arusaamasid ühiskonnas tervikuna või kitsamas valdkonnas	Roosevelti uus kurss. Autoritarism, totalitarism: fašism, natsionaalsotsialism, kommunism. Eesti tee demokraatialt autoritarismile: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Hitleri-vastane koalitsioon ning selle kujunemine: Atlandi harta, Teherani, Jalta ja Potsdami konverentsi tähtsus. Tähtsamad sõjatandrid ja lahingud: rinded, tähtsamaid lahingud (Pearl Harbor, Moskva, Midway, Stalingrad, Kursk, El-Alamein, Normandia dessant).	ÜLDPÄDEVUSED suhtluspädevus – suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ja mõista teabe- ja tarbetekste, väärtustada õigekeelsust digipädevus – suudab kasutada IT vahendeid õppimisel, leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust LÄBIVAD TEEMAD kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust

mõistab ajaloolise arengu järjepidevust Eestis, sealhulgas kodukoha ajaloo näitel ja Euroopa ajaloo kontekstis	Eesti iseseisvumine: eeldused, iseseisvumine, Vabadussõda, Tartu rahu. Eesti tee demokraatialt autoritarismile: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Atlandi harta, Eesti Teises maailmasõjas: iseseisvuse kaotamine, okupatsioonid, sõjakaotused ja -kahjud, sõja mõju inimeste elukäikudele. Pagulaskond. Põltsamaa seltsiliikumine, linnapea Georg Kold, Gümnaasium Põltsamaal.	ÜLDPÄDEVUSED sotsiaalne ja kodanikupädevus - tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis suhtluspädevus – suudab lugeda ja mõista teabe- ja tarbetekste koostada eri liiki tekste, väärtustada õigekeelsust LÄBIVAD TEEMAD kultuuriline identiteet – kujuneb kultuuriteadlikuks inimeseks, mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis
selgitab allikatele tuginedes tänapäeva Eesti ühiskonnale iseloomulike ilmingute ja arengute ajaloolist tausta, hinnangute muutumist ajas ja põhjendab nende tagamaid	Eesti iseseisvumine: eeldused, iseseisvumine, Vabadussõda, Tartu rahu. Eesti tee demokraatialt autoritarismile: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Eesti Teises maailmasõjas: iseseisvuse kaotamine, okupatsioonid, sõjakaotused ja -kahjud, sõja mõju inimeste elukäikudele. Pagulaskond	ÜLDPÄDEVUSED kultuuri- ja väärtuspädevus – tajub, analüüsib ja väärtustab oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga; hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, on salliv ja koostööaldis ning panustab ühiste eesmärkide saavutamisse; LÄBIVAD TEEMAD teabekeskond ja meediakasutus – suudab meediamailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, austab intellektuaalset omandit
analüüsib näidete kaudu, kuidas Euroopa ja maailma kultuuri, majanduse ja	Suurriikide arengujooned, Venemaa. teadusrevolutsioon, Esimese maailmasõja	ÜLDPÄDEVUSED

poliitika areng on mõjutanud Eesti ühiskonda erinevatel ajalooperioodidel	tagajärjed: impeeriumide lagunemine, uute rahvusriikide süünd, Rahvasteliit, II maailmasõda, Atlandi harta. Eesti Teises maailmasõjas: iseseisvuse kaotamine, okupatsioonid, sõjakaotused ja -kahjud, sõja mõju inimeste elukäikudele. Pagulaskond.	kultuuri- ja väärtuspädevus – hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, on salliv ja koostööaldis ning panustab ühiste eesmärkide saavutamisse tehnoloogiaalane pädevus –teeb tõenduspõhiseid otsuseid; kasutab uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt LÄBIVAD TEEMAD kultuuriline identiteet – kujuneb kultuuriteadlikuks inimeseks, mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme
analüüsib, millistest teguritest võisid olla mõjutatud inimeste ideoloogilised valikud	Suurriikide arengujooned: poliitiliste süsteemide erinevused, Venemaa. Maailma majandus: teadusrevolutsioon, monopolid, kapitali eksport, vabaturumajandus ja protektsionism.	ÜLDPÄDEVUSED õpipädevus – suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas, leiab sobivad teabeallikad digipädevus – suudab kasutada IT vahendeid õppimisel, leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust; LÄBIVAD TEEMAD

		tehnoloogia ja innovatsioon –tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises õpi- ja töökeskkonnas
võrdleb inimeste õigusi, kohustusi ja vabadusi demokraatlikus ühiskonnas ja diktatuuris ning kujundab oma seisukoha eristab fakti arvamusest, hindab allikaid kriitiliselt,	Demokraatia põhijooned Suurbritannia, Prantsusmaa ja USA näitel: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Diktatuuride iseloomulikud jooned, eripära ja levik: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu.	ÜLDPÄDEVUSED õpipädevus – leiab sobivad teabeallikad, planeerib õppimist ja järgib seda plaani, seostab omandatud teadmisi varem õpituga LÄBIVAD TEEMAD teabekeskond ja meediakasutus – suudab meediamailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, austab intellektuaalset omandit
toob näiteid suurriikide poliitilisest ja majanduslikust arengust ja koostööst eri ajastutel, selgitades koostöö eesmärgid	Suurriikide liidud: kujunemise põhjused ja tagajärjed. Demokraatia põhijooned Suurbritannia, Prantsusmaa ja USA näitel: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Majanduskriis: põhjused, levik ja mõju, Roosevelti uus kurss. Diktatuuride iseloomulikud jooned, poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu	ÜLDPÄDEVUSED õpipädevus – suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas, leiab sobivad teabeallikad, planeerib õppimist ja järgib seda plaani, seostab omandatud teadmisi varem õpituga LÄBIVAD TEEMAD tehnoloogia ja innovatsioon –tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises õpi- ja töökeskkonnas
tõlgendab ajaloosündmusi allikatele tuginedes erinevast vaatenurgast; mõistab, et nii ajalooallikas kui ka ajaloonarratiiv on mõjutatud selle autorist, loomise asjaoludest, ajastust ning tõlgendajast	II maailmasõda, Atlandi harta. Eesti Teises maailmasõjas: iseseisvuse kaotamine, okupatsioonid, sõjakaotused ja –kahjud. Eesti iseseisvumine: eeldused, iseseisvumine, Vabadussõda, Tartu rahu	ÜLDPÄDEVUSED sotsiaalne ja kodanikupädevus - teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; suhtluspädevus – suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ja mõista teabe- ja tarbetekste koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid

		keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust tehnoloogiaalane pädevus –teeb tõenduspõhiseid otsuseid; kasutab uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt LÄBIVAD TEEMAD kultuuriline identiteet – mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust
märkab minevikupärandit ja väärtustab seda ajalooallikana, mõtestades selle tähendust	Eesti iseseisvumine: eeldused, iseseisvumine, Vabadussõda, Tartu rahu. Eesti tee demokraatialt autoritarismile: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu.	ÜLDPÄDEVUSED kultuuri- ja väärtuspädevus – tajub, analüüsib ja väärtustab oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga; hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi digipädevus – suudab kasutada IT vahendeid õppimisel, leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust LÄBIVAD TEEMAD kultuuriline identiteet – kujuneb kultuuriteadlikuks inimeseks, mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana teabekeskond ja meediakasutus – suudab meediamaailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, austab intellektuaalset omandit

